

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 340/2015-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. mája 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED] - [REDACTED] [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jozefom Holičom, advokátska kancelária, Lužická 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 407/2014 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 Co 298/2009) takto

rozhodol:

Základné právo [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Vyjadrenie krajského súdu bolo ústavnému súdu doručené 29. septembra 2015. V jeho prílohe sa nachádzalo vyjadrenie predsedu krajského súdu, ktorý v podstatnom uviedol, že „*vec na tunajšom súde pod sp. zn. 6 Co 407/2014 bude ukončená v mesiaci september 2015 rekurzom, pričom otázku neprimeranosti dĺžky konania v uvedenej veci necháva na posúdení Ústavného súdu*“.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Zberný spis krajského súdu bol ústavnému súdu doručený 11. apríla 2016. Súčasťou spisu bolo aj uznesenie krajského súdu z 30. septembra 2015, ktorým krajský súd zrušil odvolaním napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C 142/1998 z 12. marca 2008 (ďalej len prvostupňový rozsudok).

Právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 22. októbra 2016 zotrval na dôvodnosti sťažnosti a vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo,

postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom sú sťažovatelia navrhovateľmi v konaní o určenie podielového spoluvlastníctva nehnuteľností, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokúvanej veci. Tá nebola ani tvrdená zo strany krajského súdu.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil závažné okolnosti na strane sťažovateľov, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného krajského súdu.

Ústavný súd v úvode konštatuje, že návrh na okresný súd bol podaný sťažovateľmi ešte v roku 1997 a pôvodné odvolacie konanie začalo 27. februára 2009, pričom krajský súd o odvolaní sťažovateľov proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu rozhodol rozsudkom sp. zn. 6 Co 298/2009 z 27. júla 2011, ktorým potvrdil prvostupňový rozsudok. Sťažovatelia podali proti tomuto rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 4 Cdo

165/2012 z 22. augusta 2013 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“), ktorým zrušil dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu. Vec sa tak vrátila späť na krajský súd 30. júna 2014, pričom jej bola pridelená nová spisová značka 6 Co 407/2014.

Ústavný súd z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu zistil, že rozsudok krajského súdu sp. zn. 6 Co 298/2009 z 27. júla 2011 bol zrušený z viacerých dôvodov, resp. pochybení krajského súdu. Najvyšší súd konštatoval, že krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu z iných dôvodov, ako tých, na ktorých bol založený rozsudok okresného súdu. Okresný súd totiž návrh sťažovateľov o určenie podielového spoluvlastníctva nehnuteľností zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, krajský súd bez bližšieho zdôvodnenia konštatoval opak a posudzoval bez nariadenia pojednávania aj iné dôkazy. Tieto skutočnosti podľa názoru najvyššieho súdu zakladali povinnosť krajského súdu nariadiť pojednávanie pre účely vykonania dokazovania, čo krajský súd nevykonal. Najvyšší súd ďalej v okolnostiach veci konštatoval, že nebola ani dodržaná lehota podľa § 156 OSP, teda lehota na oznámenie miesta a času verejného vyhlásenie rozsudku, čím bola odňatá možnosť sťažovateľov konať pred súdom, a tiež zistil aj ďalší dôvod tejto vady konania, a to skutočnosť, že krajský súd nielenže vec inak právne posúdil, ale posúdil ju podľa ustanovenia právneho predpisu, ku ktorému sa účastníci dovedy nevyjadrovali.

Ústavný súd vychádzajúc z dôvodov zrušenia označeného rozsudku krajského súdu, v dôsledku ktorého sa vec opätovne vrátila krajskému súdu na prejednanie a opätovné rozhodnutie o odvolaní, konštatuje, že odvolacie konanie bolo za týchto okolností potrebné považovať za jeden celok (pôvodné aj to novšie), keďže závažné pochybenia krajského súdu boli zároveň aj procesnými pochybeniami, ktoré v okolnostiach prípadu možno považovať za nesústredený a nezákonný postup, v dôsledku ktorého sa predĺžila právna neistota sťažovateľov.

S ohľadom na túto skutočnosť a fakt, že prvé odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 6 Co 298/2009 trvalo vyše dvoch a troch mesiacov a v poradí druhé odvolacie konanie v čase doručenia sťažnosti prebiehalo (vec opätovne napadla na krajský súd 30. júna 2014 a sťažnosť bola doručená ústavnému súdu 15. januára 2015) približne pol roka, pričom krajský súd už medzičasom rozhodol o odvolaní sťažovateľov uznesením z 30. septembra

2015, je možné konštatovať, že krajský súd o odvolaní sťažovateľov konal v súhrne viac ako tri a pol roka.

Ústavný súd ďalej pri hodnotení postupu okresného súdu vychádzal aj zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Za takýto nesústredený postup ústavný súd považoval prvé odvolacie konanie ako celok, teda dva roky a tri mesiace, a to na základe už uvedených dôvodov – viacerých závažných pochybení súdu, ktoré mali za následok zrušenie prvého rozsudku krajského súdu o odvolaní.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že krajský súd už vo veci rozhodol označeným uznesením z 30. septembra 2015, neprikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, pretože odvolacie konanie už bolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľov právoplatne skončené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ktoré odôvodnili intenzitou zásahov do ich práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku odvolacieho konania vedeného krajským súdom, ako aj na neefektívny postup, v dôsledku ktorého sa vec vrátila krajskému súdu na opätovné rozhodnutie o odvolaní, berúc do úvahy predmet konania, správanie sťažovateľov a všetky okolnosti daného prípadu, považoval ústavný súd priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľov si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 461,772 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 v sume 839 €. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti, podanie vo veci samej) po 139,83 €. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval dve osoby, v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Vychádzajúc z uvedeného hodnota jedného úkonu právnej služby predstavuje 139,83 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľov aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,39 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Pokiaľ ide o stanovisko sťažovateľov k vyjadreniu krajského súdu doručené 22. októbra 2015, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov sťažovateľom nepriznal, keďže stanovisko neobsahovalo nové skutočnosti ani argumentáciu. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú za jeden úkon právnej služby podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty v sume 29,64 €. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľom, spolu takto predstavuje sumu 355,72 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2016